

İNANÇ

Sanat-Kültür Dergisi

MALİK AKSEL

(Denizlide eski kıyafette bir genç kız)

**DENİZLİ
HALKEVİNDE**

**AYDA BİR
ÇIKAR**

İÇİNDEKİLER

Parti, Kurultayı ve Halkevleri

Tahsin Saygunışık

İnanç Oğulları Tarhan Toker

Denizli Çarşısı A. Ulvi Darıverenli

Takdir ve Akıl Hasan Bozkurt

İstanbul Kazan Ben Kepçe - Şükrü Elçin

Işıklı Kitabeleri W. H. Buckler,

W. M. Calder, C. W. Cok.

Bir Konuşma Münasebetile-Tahir Tolga

Türkçü ve Milliyetçi Muharrirler

İbrahim Cengiz

Ayın İçinden İnanç

Evimizden Haberler İnanç

ABONE ŞARTLARI:

Yıllık	120 Kuruş
Altı aylık	80 Kuruş
Tanesi	10 Kuruş

YIL: 7

TEMMUZ 1943

SAYI: (72-77)

Evimizden Haberler

Burdur Halkevlileri şehrimize gelerek, sah-nemizde -Fermanlı Deli Hazretleri- adlı pi-yesi muvaffakiyetle temsil etmişlerdir. Kom-su iki vilâyet Halkevlileri bu vesile ile, biri-birleriyle daha yakından görüşme ve tanışma imkânına kavuşmuşlar, aradaki dostluğu bir kat daha sağlamışlardır.

Şehrimizde çok iyi intiba bırakan, Denizli-lere güzel bir gece yaşatan Burdulu ülküdaş-larımıza teşekkür ederiz. Şehirden şehire, o muhitin kültürünü, sanat hayatını, ülkü çi-çeklerini götüren bu gibi temasların tekrarı, memleket için, Halkevleri payına hayırlı bir başarı sayılacaktır.

Evimizin şubat ayı içinde açtığı aşevi ga-yesine vararak kapanmıştır. Aşevimizde, şeh-rin beş yüzden fazla fakirine her gün sıcak yemek verilmiş, onları muhakkak bir sefalet-ten kurtarmak için elden gelen yapılmıştır. Dört ay kadar devam eden bu yardıma, şeh-rin bütün iyiliksever vatandaşları gönülden katılmışlar, bu hayırlı işi desteklemişler, de-vamına kuvvet olmuşlardır.

Evimiz Sosyal Koluna bu yolda çalışmalar diler, bu işimize yardım eden vatandaşlarımızı za teşekkürler ederiz.

Nailî Küçükkağ'ın Denizli mebusluğuna seçilmesi üzerine açılan Halkevi Reisliğine, Parti Vilâyet İdare Heyeti âzasından avukat Sait Tokatlı seçilmiştir. Yeni reise yolunda devamlı başarılar dileriz.

27 haziran pazar günü, Evimiz Köycülük Kolu, bir başak bayramı tertip etmiştir. Ka-labalık bir kütale halinde, trenle -Goncalı- ya giden Halkevliler, ilk buğday mahsulünü id-rak eden köylülerin neşesine iştirak etmişler, onlarla içten duygularla hasbihallerde bulun-muşlar, dertlerini dinlemiş ve not etmişlerdir.

Köylülerimize, muhtelif zatlar tarafından, sıhhi, ziraî ve içtimai öğütler verilmiş, toprak ve toprak kıymeti kendilerine iyice anlatıl-mıştır.

Bu husustaki daha geniş malûmatı bundan sonraki sayımızda sunacağız.

İNANÇ

İmtiyaz sahibi :
Hulûsi Oral

Umumî Neşriyat Müdürü
Tahsin Saygunişik

Konuşmalar:

Parti Kurultayı ve Halkevleri

Tahsin SAYGUNİŞİK

C.H.P. Altıncı Büyük Kurultayı haziran i-çinde Ankarada toplandı. Memleketi, siyaset, kültür ve yönetim alanında, İstiklâl Savaşı-mızın sonundanberi muvaffakiyetle ileri doğ-ru atan; bizim inkılâbımızın temellerini tari-hin geleceğinde, geriye dönünce daima hayır-la, gıta ile, ve içinden asırlara ibret mihengi olacak tecrübeler kaynağı ödevini gören esas-larla daima artacak ve mühimsenecek imkân-lar yaratan C.H.P. sini, yeni bir devreye ulaş-mak, kanlı ve barıtlı bir dünyada, sefalet ve ebedî bedbinlik semasında ümit ve saadet, ra-hatlık ve sıhhat yaratan bir bahtıyarlığa mil-letimizi ulaştırmak kudretinden ötürü övmek ve benimsemek borcumuzdur.

Yurdumuzu, her ülküde, müşfik bir el gi-bi saran Partimiz, saadetimizin genişliğinin hudutsuzluğuna; rahatımızın ebedî sıhhatine, güzelliğe ve sevmeye susayışımızın gürlüğüne devam hususunda neler lâzım olduğuna; ve bu -lâzım- ların tahakkuku için hareket ha-linde neler ele alınacağına dair kararlar verdi.

Milletimizi sevenleri sevmemize, topra-ğımıza tasallût edeceklerle karşı duracak ebe-dî kuvvete inancımızı, yeniden tekrar imkâ-nı yaratarak, millet varlığının nelerle diri, millet huzurnun nelerle uyusmaz olduğunu bütün dünyaya âşikâr ve idraki çok sert bir duyguyla gönderdi.

Bu vesile ile C.H.P. sinin hayırlı bir teşki-li olan Halkevlerine sözü getiriyorum:

23 şubatta, Halkevleri kuruluşunun on bi-rinci yıldönümünü idrak ettik. Bu kuruluşun her yıldönümünde, isabetli bir hükümle, ha-yırlı bir insanın ve ihyanın ifadesini kuvvet-le duyuyor; devrimizin ve rejimimizin bize sunduklarına teşekkür duygularımızı serpi-yoruz.

Halkçılığı, sınıfsızlığı, topyekûn millet saa-detini ön plâna almış, ve onları düstur ve prensiplerinin esas hatları olarak tesbit et-miş bir hükümet için, böyle bir kuruluşu ya-

ratmaktan daha zarurî, daha faydalı ve daha tabii ne olabilirdi?

Hükümetimizin, inkılâplarla yüklü senele-ri içinde halka ayrılmış, halk için yaratılmış müesseselerden biri de Halkevleridir. Yeryü-zünde hiçbir hükümet kendisini idare edece-ği, kendisine dayanarak durumunu sağladığı halkla arasına böyle güzel, böyle faydalı bir vasıta koymuş değildir.

Birer sanat, kültür ve halk tenevvür kay-nağı olarak on yıldan fazla bir zamandır yur-dun en ufak köşelerinde faaliyette bulunan halkevleri, hakikî ideal, özenç ve tasavvurla-rına kavuştukları gün, halkı hükûmete ulaş-tıran, cehli, sırasız ve şartsız, muayyeniyetsiz bir sahadan, ileri kültür olgularına götüren bir aydınlanma yuvası olacaktır.

-Herşeyde halk için- prensipini mânevî bir dayanak olarak teşekküt unsurlarına katan hükümetimiz, bu müesseselere lâyık olduğu önemi vermektedir. Henüz teessüs ve gelişme yolunda olan şehir, kasaba, ve onların içti-mai bünyesinde, bu içtimai bünyenin çalış-ma dışı, dinlenme ve eğlenme, faydalanma ta-raflarının doyuruluşunda lâzım işi görür te-şekküllerimiz yoktur.

Memleketimizin içtimai bünyesi henüz ba-sit ve itiyatların kötü taraflarına bağlı ola-rak çalışma dışı sahasında sürüp gitmekte-dir. Eğlenme ve faydalanma vasıtalarının kısırlığı, yokluğu, ve daha açığı da, kötüye olan eyilimi, modern ve faydalı bir şehir sos-yetesine, bu şehir sosyetesinin çeşitli terbiye, eğlence ve ruhî tatminler sahalarını büyük ihtiyaçlar göstermektedir.

Halkın, şehrin ve kasabanın bu medenî ih-tiyaçlarını, insanlık ve insanca yaşama şuu-rumuzun içine sokmak, bizi bu bakımdan dö-yuran bir ruhî sükûnun içine bırakacaktır. Bizi, kaba ve katı, basit ve âdi vakit doldur-ma yolundan, medenî ihtiyaçlar bütününün eğlence ve ruhî tatminler sahalarına büyük ihtiyacımızı kim inkâr edebilir?

Bizim memleketimiz için, halkı aydınlatma bakımından mektepler kadar mektep dışı yuvalara da muhtacdır.

Yurdun medenî imar işi kadar, geri kalmış bir kültür seviyemizi de düşünme ve onu düzene sokma halinden elini çekmiyen hükûmetimize bu hususta şükran borcumuz büyüktür. Hükûmet, Halkevlerini, kendi nizamlarının ve kat'î teşekkül kaidelerinin biraz dışına bırakarak ona hususî bir veche vermekle, diğer taraftan yine onu, kendi canının bir parçasıymış gibi sinesine bastırmakla büyük bir isabetin eşiklerini aşmıştır.

Kültürü, basit tecrübe hududunu aşmayan büyük kısım halkımız için halkevleri bir mektep olmalıdır. Bunu idrak etmiş, bu hakikatın tatbikatına ehil ellerle yol vermiş her halkevi, yurt içinde kültür yaratımı ve yayımı mevzuubahsolduğu zaman, vazifesini hakkiyle yapmış sayılacaktır. Çünkü; halkevlerinin teşekkül tarzı, çalışma sahaları bu yolda muvaffak olmak için kâfi imkânlar hazırlamıştır.

Sanat, bir milletin ruh ve zevk seviyesinin ölçüsünü vermekte yegâne vasıttır. Yine sanat, ruhu, basit bir tevettür halinden, ihtizazlı ve çeşitli ve her incelik karşısında titriyecek bir duruma sokar. Kültür meselesinde sanat ön plânda bir yer tutar. Memleketimizde umumî bir sanat meselesi yoktur. Yirminci asırda, ferdî kültür, ferdin imkân sağlamılığı mevzuubahselmuyor. Bugünün madî ve mânevî hayat hakkı içinde herşey umumî ve şümüllü, kitleleşmiş olmak lâzımgelmektedir.

Bizde halka ileri sanat sevgisini sunacak, elimizde biricik vasıta halkevleri vardır. İyi ve düzenli, daha ilerisini söyliyelim, faal bir halkevi, halkın zevkini geliştirmekte büyük ve hayırlı bir rol oynayacaktır.

Yine memleketimizde, bir tiyatro dâvası vardır. Veyahut tiyatro, bir memleket dâvası haline sokulmak icabediyor. Herşeyi ancak yeniden yapma ve yaratma, ve hattâ geliştirme zorunda olan genç hükûmetimiz ve rejimimiz için, o kadar bol dâva ortaya çıkmaktadır ki, hükûmetimizi bunların hepsini birden başaramamak ve hemen geliştirememek haliyle

suçlandırmak çok büyük insafsızlık, daha doğrusu hadsizlik olur.

Tiyatroyu da, halk mevzuu bahselduğu zaman en kuvvetli bir terbiye ve kültür, sanat ve zevk yaratma ve yayma kaynağı olarak gösterirler. Bu mevzu, bizim yapmakta olduklarımızı, bizden çok evvel yapmış milletler için hatıra gelmiyebilir. Bizim başşehirimizin henüz kavuştuğu bu bahtiyarlığa, garbin birçok kasaba ve şehirleri artık alışmış ve kanıksamış olabiliyorlar. Devlet tiyatrosundan kasaba tiyatrosuna kadar uzayacak zamanı aşmış olmak saadetine kavuşmak pek uzak olmayacak sanırım. Fakat bir noktayı gözden uzak tutmıyarak diyebiliriz ki, bizde bir kasaba ve şehir tiyatrosunun ilk temeli atılmış sayılabilir. Halkevleri, memleketin, halkın bu ihtiyacını, kendi sahnelerinde muvaffakiyetlerle doldurmaktadır.

Bu durumu, tamamen doyurulmuş bir arzu karşılığı olarak ele almak iddiasında değilim. Yarımın mâmur kuruluşları içinde, her kasabanın, her şehrin, kendi hüviyetini, kendi sanat ve sanatkârını teşhir edeceği sanat yuvaları olacaktır. Halkevlerinin, temsil çalışmalarının, demin söylediklerimizle olan ilgisi küçük mikyasta sayılabilir. Fakat ne olursa olsun, halkevlerinin bu çeşit olan sanat çalışmalarını yarımın sanat tarihinde hayırla yâdedilmiş göreceğiz.

Bir kasaba, bir şehir ele alındığı zaman, onların içtimai, edebî, sanat sahalarının bütününde ve bu bütünün görünüşlerinde kendi iktidariyle yer alan halkevleri; az veya çok faydalı olmaktan uzak değildirler. Memleketin iç yapılışına, sessizce, sırlı bir surette külfetsiz bir hüviyetle sokulan Halkevleri, yarım, halkı, ihtiyaçları, daha kuvvetli kavradıkları, kendi zaruri ihtiyaç ve kaynaklarını idrakli ve emniyetli bir sahaya soktukları gün, aranan ve özlenen yuva olacaklardır.

On yıl içinde bir taşra kültürü kurmakta, memleketi tek cepheli, tek kaynaklı merkezi bir kültür hegemonyasından mütevazı bir duygu ve disiplin içinde kurtarmağa çalışan; ve bu işi başarma yolunda adımlar atan bu müesseselerin yaygarasız gidişini idrak etmemiz lâzımdır. Şimdi her halkevi, içinde bu-

Denizli tarihine ait notlar:

İnanç Oğulları

Tarhan TOKER

Anadolu'nun hemen her bucağı başlı başına bir tarih haznesidir. Hiç bir yurd, Anadolu kadar zengin değildir. Bilhassa Ege bölgesi bu zengin hazinenin en yüksek ve olgun değerlerini kendinde taşır. Küçük Asya medeniyetinin kökleri yaylada, fakat dalları ve meyvaları Ege'dedir. Ege'nin tarihini ve bu tarihin gün renkli eserlerini saklamakta olan memleketlerden birisi de «Denizli» dir. İzmir adası, Ayasorg, Mile.. gibi Denizlide Ege kültürünün kaynağıdır. Binlere dayanan Denizli tarihinden şimdilik bir kaç sayfayı kısaca vereceğim. Onun derin varlığını daha sonraki yazılarda toplayacağım. Bu suretle vereceğim malûmat Denizlinin yakın devirlerine ait ve genel olacaktır.

Milâddan önceki devirlerde Denizli s. r. ile Firikyalıların, Lidyalıların, İyonların, Romalıların ve bilâhare Bizanslıların eline geçmek suretile durmadan sahip değiştirmiştir. Fakat XIII üncü yüz yılının ikinci yarısından itibaren hakikî Türk sahibine kavuşmuştur.

Bilyoruz ki, Anadolu'da kurulan Selçuk feodalitesinin büyük kolundan birisi Kütahya ve havalisine hâkim olan Germeyan beyliğidir. Germeyan oğulları bu suretle bütün Ege bölgesini, Ege denizini hâkimiyetleri altına almışlardı. 1283 tarihlerinde Denizli de Kütahya gibi Germeyanların kuvvetli nüfuzu altına girmişti. Bu beyliğin ilk ve kudretli hükümdarı sayılan (Yakup Bey) bizzat büyük Menderes vadisini adım adım idaersi altına almağa başlamış bu münasebetle büyük Menderes kı-

lunduğu şehrin dilini, âdetini, sanatını ve tarihini, köklerine ve asıllarına götürmek; bu işi yaptıktan sonra da, onları, tanıma, meydana iletmek işini de pekâlâ yapmaktadır. Yarımın millî kültürü bu parça parça, birbirinden ayrı çalışmaların verimleri birleştirilerek meydana gelecektir sanırım.

yısında bulunan ve bugün Yenice köyü yakınında harabeeri hâlâ eski haşmetini saklayan (Tripolis) şehrini Bizanslılardan Rumlardan) almıştır. Bu suretle Germeyanlılar büyük Menderes medeniyetine sahip olmuşlardı. Tripolisin siyasal değeri vardı. Çünkü bu şehir Hierapolis şehri ile Filadelfiya (Alaşehir) arasında bulunuyordu. Laodikya (Denizli) den çıkan ticarî ve askerî yol Hierapolis - Tripolis üzerinden Alaşehir oradan da İzmirine iniyordu. Binaenaleyh Tripolisin düşmesi Bizanslıların Büyük Menderes kolu kesilmiş oluyordu. Yani Büyük Menderes Alaşehirden ayrılıyordu. Nitekim öyle olmuştur. Yakup Bey bundan sonra Alaşehir üzerine yürümüştür. Fakat Alaşehir muhasarasında Bizanslılara yardıma gelen (Katalan) kuvvetlerine yenilerek geri çekilmek zorunda kalmıştır. Yakup beyin hâkimiyeti yalnız Tripolise münhasır kalmamış, Menderesin doğu çevresine geçerek Hierapolis ve Laodikyayı da şümülü içine almıştır. Bu suretle XIII üncü yüz yılın sonlarına doğru Denizli Rumların elinden çıkarak Germeyanlıların eline geçmiştir.

Germeyanlara tâbi olarak yaşayan Denizli beyliğine (Lfdik ve İnanç) oğulları beyliği de denir. Yeni beğliğin merkezi Lâdik (Denizli) idi. Şehre tâbi 400 kadar köy vardı. Fakat Lâdik beyliğinin ku kuruluş tarihinden daha önce, yani 11 inci yüz yılın sonlarında da Selçukilerin işgaline uğramış olduğu tarihen sabittir. Fakat bu istilâ gelip geçici olmuştur.

Şehirle köyü, köylü ile şehirliyi; halkla kültürü, sanatla halkı birbirine kaynaştırmak kolay bir iş olmasa gerektir. İmkânları kısır, işleme sahaları biraz sarp olan bu çalışma meydanında alın teri ve mânevî yıpranış ezgisi çekmek; sonunda da tatlı, ve temiz bir ideal yolunda ömrü tüketmek, bu müesseselerin verdiği tatlı huzurdur.

Bizans hâkimiyetini kesin olarak söküp atamamıştır. Bu sıralarda bir kaç defa Bizanslılardan alınmış ise de tekrar terkedilmiştir. Fakat 13 üncü yüz yıldan sonra bir daha terk edilmemek üzere Müslmanü Türklere geçmiş, böylece Germeyanlara geçen Lâdik beyliği Honaz ve Afyon Karahisar da dahil olmak üzere Selçuk vezirlerinden «Sahip Ata» nın oğullarına timar olarak verilmiştir. Sahip Ata oğullarının merkezi Afyon Karahisarı idi. İşte Denizlinin Germeyan ailesine geçmesi bundan sonradır. Yani Selçuk hükümdarının tesirinden kurtularak müstakil bir beylik halinde idare edilmesi Germeyan oğlu (Ali Bey) zamanına rastlar. Ali bey, Denizli beyliğinin ilk kurucularından sayılabilir. Denizli ve havasını kuvvetli idaresine alan Ali Bey «Cemri vak'ası» nda Kara oğlu Mehmet Bey) i ve Mogolları yenerek Anadolu'ya girmiş bulunan Memlük hükümdarı (Melik Zahir Bey Bars) la anlaşmıştır.

Fakat Selçuk hükümdarile anlaşamayan Ali Bey, Cemri hâdisesinden sonra (G. yaseddin) e mağûp olmuştur. Bu sırada Anadolu büyük bir kargaşalık içinde çalkılanmaktadır. Selçuk hükümdarlığı zayıflamış, yer yer feodal beylikler kurulmuş, bir taraftan da Elhatlıların, Memlüklerin akınları memleketi yer yer işgal etmektedir. İşte Lâdik beyi Ali Bey de bu boğuşma sırasında Selçuk hükümdarı G. yaseddine esir düşmüştür. Ali Beyin mağlûp ve esir düşmesi üzerine onu Afyon Karahisarında hapseden Selçuk hükümdarı, Lâdiki tekrar Sahip Ata oğullarına vermiştir... Fakat Germeyanlar tekrar Lâdiki ele geçirmeğe muvaffak olmuşlardır. Bundan sonra Denizli beyliğinin başında Germeyan hükümdarının kız kardeşinin oğlu (Bedrettin Murad) ı görüyoruz. Fakat bu sırada Germeyanlılarla Selçukler arasında şiddetli rekabet ve mücadele vardı. Bu arada Germeyanlılara yardımcı koşan Bedreddin Murat, bu harplerden birinde maktul düştüğünden Lâdik beyliği tekrar Sahip Ata oğullarına geçmiştir. (1289). Mücadele bununla durmamıştır. Germeyanlılar üçüncü defa olarak Lâdiki tekrar zaptetmişlerdir. Bundan sonra Lâdik hep Germeyanlılara tâbi olmuştur... Bu suretle Bizanslıların elinden alı-

nanak Selçuklulara, Sahip Ata oğulları ve Germeyanlılar arasında bir mücadele sahnesi olmuş olan Lâdik (Denizli) on üçüncü yüz yılın sonlarına doğru hakikî sahibini bulmuştur...

Tarihte Lâdik veya İnanc) beyliği diye görülen aile Germeyanlı Ali Bey ile oğlu (Şecaaddin İnanc) Bey ve kardeşi (Togan) paşa, İnanc Beyin oğlu (Murat Aslan), ve onun oğlu İshak) Beyler gibi adlarla hâkimiyetini muhafaza etmektedir.

Bu devirde Denizliyi ziyaret eden (İbni Batuta), İnanc Bey ve oğlu Murat Aslan Bey ile görüşmüştür. Bu sıralarda Denizli beyliği çok ileri idi. Murat Aslan Bey ve İshak Bey adlarına Denizlide para basılmıştı.

Tarihte son Lâdik beyi olarak (İshak bey) i görmekteyiz. Murat Bey namına yazılmış Tükçe İhlâs ve Fatiha tefsirleri vardır. Bundan başka Germeyanlardan kalma eserlerden Denizlide (İnanc Bey imareti), (Germeyan oğlu Süleyman Paşa camii) gibi eserler vardır.

Denizli civarındaki Davas beyliği) de Germeyan oğullarına tâbi idi. Davas beyinin de Lâdik beyliği gibi ayrı teşkilâtı vardı. 4 aile, 600 köy, 4000 atlı, 10.000 yaya askeri bulunuyordu.

Lâdik oğulları ve Selçuklular zamanında Denizli, Bizanslılardan daha çok parlak bir devir yaşamıştır. Bu sıralarda Büyük Menderes üzerinde gemiler işliyor, Denizli malları sahil şehirlerine nefir yolile naklediliyordu. XIII ve XIV üncü yüz yıllarda Lâdik beyliği dışarıya nar ve nar şarabı, kırmızı sahtiyan, kırmızı kumaş, tülbentlik beyaz bezler, Aklem denen hil'atlık bezler ihraç ediyordu. Bu suretle ileri ve memleket arası bir ekonomi hareketi demiydi.

Hattâ Germeyan oğlu Süleyman Şah, kızını Osmanlı şezadesine vermek istediği vakit gönderdiği heyetle birlikte hediye olarak Osman oğullarına Denizli kumaşlarından göndermişti.

Osmanlı padişahı Murad Hüdavendigâr da başına Denizli bezinden tülbent sardığı, kaftan ve cübbelik için Denizlinin kırmızı kumaşlarından getirttiği mevsuktur. Germeyan askerleri de Denizlinin pek meşhur olan kırmızı kumaşlarından elbise giyerlerdi.

Elli sene evvelki Denizli:

Denizli Çarşısı

A. Ulvi DARIVERENLİ

228 yıl önce gayet şiddetli bir yer sarsıntısı geçiren Denizli kasabası şehrin bağ ve bahçelerine çekilmiş, çarşı şimdiki şehirden 1-2 kilometre uzakta kalmıştır. Denizli çarşısı etrafı 8-10 metre yüksekliğinde ve bir metre enliliğinde duvarla çevrili ve beş kapılı 30.000 dönüm kadar saha içinde 600 dükkân ve mağaza bulunan yüksek bir yerdedir. Çarşının kale duvarları Selçukiler tarafından yapılmıştır. İçinde 7 çeşme ve iki şadırvan, 6 aptesane, 4-5 yerde yangın su depoları vardır. Suları yine Selçuk Türkleri tarafından yapılmış olan kurşunlu cami altındaki kaynaktan gelmektedir. Trenle Goncalıdan Denizliye gelirken çarşıdan başka bir yer görünmez. İçindeki iki cami ve minareleri çarşının en yüksek yerinde olduğundan önce göze çarpar. Biri büyük pazardır. Perşembe büyük pazar, pazartesi küçük pazar kurulan Denizli çarşısı çok kalabalık olur. Haftanın büyük pazarında alış veriş buna göredir. Eskiden kadınlar pazar içine giremezdi. Kasaba içinde Delikliçimarda da dükkân ve mağazalar her türlü satıcılar varsa da Çarşıdaki alış verişe uymaz. Koca karılar yeni doğan çocuklara Allah nasibini beş kapı içinden versin diye dua ederler.

Beş kapının adları şunlardır: Bayram yeri kapısı, Küçükkapı, Demirciler kapısı, Gökbo-yacılar kapısı, Dörtçeşme kapısı, Yenikapı...

Çarşının idare şekli bambaşkadır. Şehir gece bekçileriyle alâkası olmayan 8-10 bekçisi vardır. Bunlara çarşı hazazı denir. Hazaz başı denilen bir başları bulunur. Maaşları çarşı esnafından toplanır. Hazazların hepsi de Bayram kapı ağzına yakın hazaz kahvesi denilen

kahvede otururlar. Nöbetle burada uykuya yatarlar. Fırın, aşçı, demirci dükkânlarında kahvelerde ateş bulunduğu için rüzgârlı havalarda sık sık kontrol ederler. Akşama yarım saat kala beş kapının dördü kapatılır. Yalnız bayram yeri kapısı açık bırakılır. Akşama kadar bütün dükkân sahipleri bu kapıdan çıkarlar. Artık o kapı da kapanınca kimse içeri giremez. Gece yatmaya doğru kale duvarlarının şehre doğru olan yönünde davul çalınır. Buna selâmet davulu derler. Davulun sesini duyan herkes çarşıda düzenlik olduğunu anlar. Bir yangın olduğu zaman silâhlar atılır. Çarşıya yakın yerlerde silâh sesi işitilirse, çarşıda bir şey olmadığını anlatmak için yine davul çalınır. Herkesin gönüllü rahat eder. Hazaz kahvesi içinde davul ve hazazların sopaları asılı durur. Yanıbaşında yangın tulumbaları emre âmade bulundurulur. Hazaz kahvesini hazazbaşı tutar, işletir. Sabahleyin ilkönce Bayram yeri kapısı açılır. Esnafın çoğu hazaz kahvesinde bir kahve içtikten sonra dükkânını açarlar. Evvelâ kapının bir kanadının ortasında hemen bir insan sığacak kadar olan küçük kapıdaki (Kuzuluk) bir saat sonra bir kanadı, biraz sonra da her iki kanadı ve diğer dört kapı açılır. 15 yıl önce bu beş kapıya bir de kadınlar pazarı kapısı ilâve edilmiş, şimdi altı kapı olmuştur. Yük arabaları en çok Bayram yeri kapısından işler. Diğerleri yoktur. Pazar günleri esnaf şeyhinin seçtiği bir hoca tarafından semt semt dualar okunur. Sessizce herkes âmin der. Alış veriş ondan sonra başlar. Çarşı içindeki her esnafın ayrı reisi ki, buna (Debbag) esnafında (yiğit başı) denir- olduğu gibi ayrı-

Lâdik beyliği, Osmanlı padişahı Murad Hüdavendigâr zamanında (1390) da Osmanlılara geçmişse de Ankara muharebesinden sonra, Timur Lâdiki tekrar Germeyanlılara teslim etmiştir. Bu suretle 1289 dan 1390 tarihine kadar takriben yüz seneye yakın bir za-

man Denizli müstakil olarak Lâdik İnanc oğulları) elinde kalmıştır.

Fakat Osmanlılar zamanında ve bilhassa XV inci yüz yıldan sonra Denizli iktisaden düşmüş, kumaş ve renkli sahtiyanları değerini kaybetmiştir.

Düşünceler:

Takdir ve Akıl

Hasan BOZKURT

İnsanların mukadderatının çeşitli olmasından bahseden Maurice Maeterlinck, insanların hayatlarının akışını, bir sabah yüksek bir tepeden seyrettiği iki ırmağın akışlarına benzetiyor. Bunlardan birincisi loş bir vadinin dibinde, sayısız mânialarla karşılaşarak, ak-sıya sendeliye, ormanın öbür kenarında uyu-yan büyük göle kavuşmak için bin bir müş-kilât içinde kendisine yol bulmağa çalışır.

Halbuki başka bir istikamette, bir diğer menbadan çıkan ikinci ırmak, insiyakî kuvvetin fevkinde bir kuvvet tarafından, arıza-sız kırlar ve itaatli orman arasından açılmış, üstü yeşilliklerle örtülü kanal içinde endişe-siz, sakin ve berrak adımı ile aynı ışıklı ve rakit göle doğru aheste aheste ilerler.

Maeterlinck devam ediyor:

«Kendini tanımak demek, yalnız istirahat-te tanımak, yahut halde veya mazide tanımak demek değildir. Kendilerinde bir kuvvet bu-lunduğundan bahsettiğim şahıslar, kendileri-

ca bütün esnafın esnaf şeyhi denilen başkan-ları bulunurdu.

40-50 sene evvel çarşının dışında yalnız hanlar, hamamlar, kahveler olduğu halde şimdi kale dipleri de dükkân ve mağazalarla dolmuştur. Şehir halkının hemen yarısı gündüz çarşı ile ilgili olduğundan sabahları iki kilo-metrelilik yerden çarşıya yollanırlar. Öğle ye-meklerini orada yerler. Pazar günleri çarşı-dan sepetler ve heybelerle eşya taşımak ol-dukça zor bir iştir. Çarşı ile şehir arasında işliyen paytonlar bu işi bir dereceye kadar yeynildir. 50160 araba pazar günleri yirmişer sefer yaparlar. Bu yüzden çarşı caddesi 3-4 yıldan fazla dayanmaz. Çarşı esnafı her yıl

ni istikbalde de tanıyanlardır.

Büyük insanların kendilerini tanımaları, bir dereceye kadar kendi yıldızlarını ve kendi takdirlerini bilmeleri demektir.

Onlar istikballerini kısmen bilirler. Çünkü o anları bile istikbalin bir parçasıdır. Onların kendilerine itimatları vardır; çünkü daha bu günde, gelecek hâdiselerin ruhlarında ne hal alacağını bilirler.

Bizatihi hâdiseler, bahtın bize döktüğü renk-siz, kokusuz ve lezzetsiz sâf bir sudur. Onu alan ruhun evsafına göre neşeli veya hüznü-lü, tatlı veya acı, öldürücü veya can verici olur. Etrafımızdaki kimselerin başlarına her gün, kahramanlık tohumları ile yüklü binler-ce macera gelir. Fakat macera yaşanıp geç-tikten sonra hiç de kahramanlık doğduğunu görmeyiz. Fakat İsa, yolu üzerinde bir grup çocuğu, bir düşük kadını, veya Samaritaine'i görür, beşeriyet birbiri ardınca üç defa Allah seviyesine yükselir.»

müşterek hayırlar yaparlar, mevlûtlar oku-turlar. Ramazanda hâfızlar, vâzlar tutarlar.

Denizlinin yeni plânına göre çarşının kasa-ba içine nakledileceği söyleniyorsa da, bu işin bu yakınlarda olabileceğine dair bir be-lirti görülmemektedir.

Çarşının yer yer adları vardır: 1) Bayram yeri, 2) Kestane pazarı, 3) Çerez pazarı, 4) Zahir pazarı, 5) Bahçıvan pazarı, 6) Turna yıkığı, 8) Saman pazarı, 8) Demirciler, 9) Ba-kırcılar, 10) Yoğurt pazarı, 11) Şadırvan ba-sı, 12) Tabak pazarı, 13) Arasta, 14) Kadın-lar pazarı, 15) Hayvan pazarı, 16) Hasır pa-zarı,

İstanbul Kazan Ben Kepçe

Birinci gün:

Fatihte bir yeniçeri;

Eyüpte dua,

İkinci gün:

Altın bir hatıradada eridi rüya Kandilli.

Kor kesildi gözümde, üçüncü gün:

Hanımeli Bebek, mor Emirgân.

Ben,

Üçüncü Ahmet devrinde doğdum.

Alev bir dudak gibi yaktı içerimi Nedim şarkıları..

Duydum,

Ölümünü Kanuni'nin,

Kendi ölümüm gibi,

Çağıldayan şiirinde

Bâki'nin,

Böylece,

Dolaştım sıla gibi geçmiş yılları

Birer ,birer;

İstanbul kazan, ben kepçe,

ŞÜKRÜ ELÇİN

Işıklı Kitabeleri

«Eumenia»

Yazan: W. H. BUCKLER,

W. M. CALDER, C. W. COK.

184 — Balçık - Hisarda, mezarlıkta, kireç taşından direk. Üstü kırılmıştır. Y. 0.86, kurtur 0.52; harfler 0.09 ilâ 0.035. L. X, 184 ve Ş. 13.

Ş. 13 10 satır.

Ramsay'ın gösterdiği gibi, bunun Eumeneia'dan Peltaina'ya giden yoldaki dördüncü mil taşı olması lâzımgelir. O halde aslı mevkiinden çok uzaklaşmamıştır. Aslı kitabede sat. 8-10 mevcut olmadığı ve belki 250 senesi sonuna doğru iki Kayserin ihdasından sonra daha küçük harflerle ilâve edildiği anlaşıyor. Tarihler hakkında muk. SALISBURY ile MATTINGLEY'nin Chronology'si, J. R. S. XIV. 1924, sah. 12. 22.

Neşri: RASMAY, Hist. Geogr. Asia, Minor, sah. 169 = sah. 246. No. 27 — İ. C. R. IV, 771.

185 — Aynı mahal. Hususî bir arazi içinde, mermer bomos, üst pervazın fevkindeki müselles cephe kabartma bir kabak çiçeği. Bedenin önünde, bir erkek büstünün altında bir çelenk o surette sarılmış ki, göğüs ile omuzları çerçevelemektedir. Kitabenin yarısı önde, mütebaki kısmı sağ taraftadır. Y. 0.80; en: bedende 0.27, kaidede 0.37; beden kal. 0.25; harfleri 0.018, L. XI, 185 ve Ş. 14.

(Ön)

(Pervazda) sat. 1

(Bedende çelengin (fevkinde) sat. 2-6

(Bedende çelengin altında) sat. 7-12

(Sağ taraf) sat. 13-23

Ş. 14.

TOD tarafından kısmen neşredilmiştir. B. S. A. XI, 1904-1905, sah. 29, No: 2.

186 — Aynı mahal duvar içinde. Kireç taşından stele. Üstünde mahkûk bir kemer, ve gerçeveleli pano içinde de bir kitabe var. Yeti-şilemiyecek kadar yüksekte olduğundan ölçülememiştir. Ş. 15.

187 — Aynı mahalde bir evde. Mermer stele. Müselles cephenin altında alçak kabartma olarak çifte balta, sol köşe ve sol tarafın bir kısmı kırılmıştır. Y. 0.30, en: 0.26; harfler 0.014 ilâ 0.16. L. XI, 187.

(Müselles cephesinin fevkinde) sat. 1-2

(Müselles cephe) sat. 3-4

(Altta) sat. 5-11

Eumenia'da Apollo ibadeti hakkında muk. TOD'un notu. B.S.A. XI, 1904-1905, sah. 28, sat. 10 un restorationu şüphelidir. sat. 11 de Enpns Eas okuyamayız; çünkü den sonra E harfinin üst köşesi görünmektedir. Belki rimpns Ecs'dir.

188 — Çivril, cami duvarı içinde bir stele, Sağ tarafı kırılmıştır. Y. 0.79; en: yukarıda 0.23, kaidede 0.26; harfler 0.02. Ş. 16.

Ş. 16. 7 satır.

Metnin tamamı bu 7 satırdan ibaret idi.

189 — Aynı mahal. Aynı duvarın içinde mermer parça. Üstü kırılmıştır. Y. 0.60, en: 0.48; harfler 0.036. Ş. 17.

Ş. 17 6 satır.

Son tâbir, umumiyet üzere tesadüf edilenlerden değildir.

190, aynı mahal, aynı duvarın içinde mermer levha. Çukurlanmış Pano ile tezyin edilmiştir. Altı kırılmıştır. Y.O.71, en 0.22; harfler 0.015 ilâ 0.022 Ş. 18.

Ş. 18 (Panonun üstünde) 3 satır.

Neşri: P. PARİS, B.C.H. VIII, 1884, sah. 245; RAMSAY, C.B. sah. 553, No. 384-191. Çivrilde, bir ev duvarının içinde, çıkıntılı kenarlı bir pano içinde, taşın Y. 64, eni 37. harfler takriben 4).

Taşın üst, sağ ve alt tarafları tamamdır. Sol tarafı kırılmıştır. Ş. 19.

Ş. 19 6 satır.

Sat. 1. Ugrons değil, avroras olduğu hak-

kında kopyadan anlaşılıyor. Binaenaleyh sat. 2 ve 3 te prop, pınar okuruz.

Sat. 5. Ad. dir.

192, Çivril. Bomos. görülen Y.O. 66, beden Y.O. 44; en: yukarıda 0.46, bedende 0.36; kal. yukarıda 0.41, bedende 0.32, Ş. 20.

Ş. 20. 12 satır.

M. S. 249.

Sat. 1 de H. harfı M. harfinin fevkinde mahkûktur.

Sat. 2, 5. harfi harfi şeklinde oyulmuştur. Meselâ sigma harfi ibare arasında C şeklinde oyulmuştur.

Neşri: J. H. S. IV. 1883, sah. 401; C.B. sah. 528, No. 372.

193. Çivril. Büyük bir bomos'un kaidesi. Bedenin ortasından kırılmıştır. Bomosun sağ tarafında bir kuş; sol tarafında da tahrip edilmiş bir eşya.

L. XI, 193.

7 satır.

M.S. 115-215.

Bu tahribin bir frigia senesiyle münasebeti hakkında bakın C.B. sah. 391, No. 256 (=No. 197 aşağıda), tarihi keza 5 inci ayın 30 uncu günü olarak vazedilmiştir.

194, Işıklı (şimdi Çivril dedir.) Bir bomos üzerindedir. Y.O. 68; en: bedende 0.36, kaidede 0.48. kal. 0.24, Ş. 21.

Ş. 21. 15 satır.

Sat. 1. Kapozuvr satırın fevkine ilâve edilmiş.

Sat. 9 da vudrudi = Indudi muk. sat. 4 te yerine

Sat. 5-8 de kullanılan lisandan Dionysius evlâtlık olduğu anlaşılıyor.

Eumeneia'nın tanınmış ayanı hakkında: C.B. sah. 502 ye yakın ve No. 185 ve 217 de zikredilenleri ilâve edin. Bunlardan başka bakın:

Kısım 11, No. 125.

Neşri: C.B. sah. 525, No. 368.

Ş. 22 4 satır.

195. Işıklı. Kaba bir bomos. Üstü kırılmıştır. Y.O. 74. en: 0.26. Kopyada sat. 1 de, fotoğrafta gösterilen dairevi deliğin önünde, şüpheli bir E, O, O, yahut C görülmektedir. Eğer sonraki ad Rupilia ise, belki Jo

şeklinde restaurer etmeliyiz. Fakat bir Romalı adı taşıyan bir kadının öyle bir hakkâk kullandığına ihtimal verilemez. Belki kelimesinin imlâsı hakkâk hatâsıdır.

muk. Rev. et. gr. III, 1890, sah. 51. Ş. 22.

196. Işıklı. Basit direk. Üstünde kaba bir pervaz. İki taraftan kırılmıştır. Y. O. 76; azamî eni 0.24; kal. 0.40. harfler 3.6,2.6.

Ş. 23 12 satır.

Eumeneia'nın evvelce tanınan kabileleri hakkında (Herais. Alhenais, Argeias, Hadrianis) bak. C.B. sah. 371. İlk ikisinin müşaheretine gelince, gvpn Dnpnpvas ile Dnp-mvnp ibadeti arasında bir münasebet olmalıdır. Belki eski yerli ahalinin bir kısmını temsil ediyorlardı.

Şimdiye kadar Eumeneia'da malûm olan 123 kiatbeden ancak 10 u fahri ithaflardan ibaretti, (4 ü imparatorlara, 6 sı da eşhasa aitti.) Bu azlık hakkında bak: C.B. sah. 356. bizim No: 196, 199, 201, 213, şimdi listeye ilâve edilmelidir.

197. Işıklı. Bomos. Çeleng ve pano vardır. Kaidesi kırılmıştır. Y.I.30; en: 0.62; harfler 0.038 Y. Ş. 24.

(Pervazda) sat. 1

(Bedende) sat. 2-4

Ş. 24

(Panoda) sat. 5-12

(Çerçeve) sat. 13-14

(Bedende) sat. 15-16,

M.S. 227.

Tarih hakkında bak: No: 193.

Sat. 15-16 şimdi tahrip edilmiş ise de RAMSAY'ın kopyasında restaurer edilmiştir.

Sağ tarafta , O. 06. Y. bak: No. 193 C, sat. 1 hakkında haşiye. Neşri: C.I.G. 3896, C.B. sah. 391; 256; muk. B.C.H. XVII, 1893, sah. 242.

198. Işıklı. Korniş parçası. Y.O.27; en: 1. 36; harfler 0.12.

Ş. 25 1 satır.

Büyük bir âbide veyahut binâ parçasıdır.

199, Işıklı. Kırılmış olan büyük bir pedestalin üstüdür. Y.O.35; en: yukarıda 0.90. bedende 0.62; kal. 0.84., 0.62. harfler 0.031. yassı olan üst sathında cesim bir heykelin

ayaklarının istinat yerleri mahkûktur. Kitabın sol tarafta ve aşağıda natamamdır. Ş. 26. 4 satır.

Bu adam septimus severus zamanında Asia legatus'ü idi. Bak: P.I.R. 11, sah. 19, No. 115; L.B. — W 1707 = 1. G. R. IV, 698, Julia Domna'nın bir heykelinin ithafı, ki tarihi Tineius sacerdos'un pro-consul'liği ve Domitianus'ın legatus'liğine aittir. M. S. 217 de Marcus aleyhine isyan ettiği zikredilen Arabianus (Hist. Aug. Diadum. sah. 1) aynı şahıs olduğu malûm değildir; PAULY- WISS., R.E. II, 362.

200. Işıklı. Bomos. Bedenin ortasından kırılmıştır. Y. 0.46; en ve kal: yukarıda 0.34, bedende 0.30; harfler 0.024 (sat. 1) ilâ 0.02; monogram 0.038. yukarısında tezyinatta eser yoktur. L. XI. 200.

(Pervazda) sat. 1

(Bedende) sat. 2-5

Sat. 1 de H ve E harflerinin girift olduğu farzedilirse ancak Glykonides adı için yer kalır.

İşvxcovrdns : C.B. de zikredilen Eumeneia Hristianları şu adları taşırlar: Şşvxure, No. 360; Şşvxvris, 368; Şşvsurairn, No. 356; Şşvxcire (Hristian) Tembris malikânesinde, stud. sah. 216. Şşvaure adına Eumeneia'da Hristiyanlara aidiyeti belli olmiyan taşlarda da tesadüf olunur. C.B. No: 233 ve 234 = No: 174 yukarıda. Svxiptvsrov, muk: Eumeneia'da C.B. No: 212, 213, 220, 268, 272; mânası hakkında C.B. sah. 367, 381; sah. 63, haşiye 2 yukarıda, «Quasi praenomen» Aurelius, M.S. 212 den itibaren IV üncü asır sonlarına kadar Frigia'da kullanılmıştır. Bak: No: 224.

(M.S. 388). Muk. Anatolian Studies, sah. 59 dan itibaren, No. 3, 4, 6, 11. Fakat IV üncü asra nisbeten III üncü asır kitabelerinde çok daha ziyade kesretle vıkidir.

Eumeneia'da ilk defa tesadüf olunan bu monogramın tarihi hakkında bakın: C.B. sah. 526 dan itibaren. RAMSAY, en eski tarihi havi örnekten (M.S. 323) daha evvel kullanılmış olması ihtimali hakkında De. ROSSI'nin fikrini zikrettikten sonra, evvelâ şark eyaletlerinde kullanıldığını iddia eder.

Frigia'da, Kostatinostan evvelki mezar taşlarında tesadüf edilen basit haçın kullanılmasındaki müşabehet (GALDER, Philadelphia and Montanism. sah. 10) RAMSAY'nin faraziyesini teyit ettiği gibi, işbu kitabedeki monogram Konstantinos'tan sonraki bir tarihe delil itibar edilmemelidir.

Roisscoovs tâbiri C.B. No: 362 = Bizim No. 177 de kullanılmıştır. Orada roisscoos Hristiyanlıktaki mânasmda kullanıldığı son cümle ile ispat edildiği gibi «praenomen» Aurelius'in ademi mevcudiyeti RAMSAY'ye mezarın M. S. 212 den evvel hazırlandığını düşündürmüştür. (1) Fakat oposröv yovita Drovı tabirinin kullanılması III üncü asrın ortasından evvel olmasına ihtimal yoktur. (Philadelphia, and Montanism, sah. 38-39); aynı zamanda No: 177 nin Konstantinos'dan evvel olması hakkında RAMSAY ile hemfikir olduğumuz halde M.S. 212 den evvel demektedir. No: 200 ü bununla birlikte tasnif etmiye mütemayiliz. Metrodorus ile Glykonides M.S. 250 ilâ 300 arasında Eumeneia'da episkopos sıfatıyla bulunmuş olmaları ihtimali pek yakındır.

Episkopos Glyonides'in mezar kitabesinde, C.B. No. 371 de olduğu gibi, Eumeneia'da III üncü asra ait normal yeraltı hristiyan mezar kitabelerinde nisbeten hristiyanlığın daha tamamen tasdik edildiğine işaret eder. Fakat hatırlaması mühimdir, ki hın vuissioos hem de putperestler tarafından kullanıldığı gibi (Philadelphia and Montanism, sah. 6, 10 Frigia'da orthodox hristiyanlar kanunî şekiller arkasında siper olmakla hem Roma Hükümetini, hem de kendi vicdanlarını tatmin ettikleri anlaşılıyor. Eumeneia'daki Hristiyan episkoposunun hüviyeti Roma memurlarına.

(1) No: 177 deki harfler, tarihi M.S. 205 senesine ait olan No: 174 ötekilerden farklıdır ve müteahhir olduğu bellidir. Elbette tamamen malûm idi: fakat putperest olan Termessus'lü Marinus'un (2) mezar taşında mahkûk olması meşru olduktan sonra Eumeneia'lı için niçin meşru olmasın?

Yabancı

Maurice Maeterlinck

Reşat GÖĞEN

Kör

Hepiniz masanın etrafında mı oturuyorsunuz?

Büyük kız

Evet büyük baba.

Büyük baba

Pol, sen orada mısın?

Baba

Evet.

Kör

Oliver, sen de orada mısın?

Amca

Evet, evet, buradayım; yerimdeyim; her zamanki yerimdeyim. Tabii bu hareketler ciddi değil değil mi?

Kör

Genevieve, sen neredesin, orada mısın?

Kızlardan biri

Evet büyük baba.

Kör

Gertrude, sen de orada mısın?

Diğer bir kız

Evet büyük baba..

Kör

Ursule, sen burada mısın?

Büyük kız

Evet, sizin yanınızdayım.

Kör

Peki, orada kim oturuyor?

Kız

Nerede büyük baba? Kimse yok..

Kör

Orada, orada, işte ortamızda..

Kız

Fakat hiç kimse yok büyük baba..

Baba

Size kimse yok dediler, anlamıyor musunuz?

Kör

Fakat siz görmüyorsunuz.. hepiniz..

Amca

Allah, Allah... Herhalde canımız gülmek istiyor..

Kör

Gülmeğe ihtiyaç yok, inanmız.

Amca

O halde gözü görenlere inanmız..

Kör (tatmin edilmemiş)

Birinin olduğunu zannediyorum. Hem zannedirsem ben artık çok yaşamıyacağım..

201, Işıklı, mermer kaide. Üstü kırkktır. Ximdi başaşağı gömülüdür. Y. 0.68, en: 0.55, kal. ölçülmemiştir; harfler 0.028 ilâ 0.03. Ş. 27, 16 satır.

Ş. 27.

«Pro salute...» cümlesiyle başlayan ve Hadrian'a ithaf edilen bir Suriye kitabesi hakkında bak: J. R. S. IV. 1914, sah. 14.

Suriye Yunanlılarından Pisionianus'un Latincesinde eskilik (senatui ve domoi müzafünileyi, eius) ile Yunan şivesi (phoenices, Coeles Syriae, a Mossia (e) inferior (is) Montan (ensi) praesidio = aos rüs (scaro Mvsias vöv Movravirsiov Spovprov) görül-

mektedir. Sat. 15 te Asiam yerine Asia yazılması hakkâk hatâsı olabilir. Sat. 5 teki sugambrum'un mutat şekli sugambrorum'dur.

II ncı asırda Militia Epuestris'e şark eyaletlerinde doğmuş adamların iştirakinin daima ziyadeleşmesi, DOMASZEWSKI tarafından tetkik edilmiştir. Pangordnung des röm. Heeres, sah. 131. Pisonianus, Suriyeye ait üçüncü misaldır. Diğer ikisinden biri, Palmyra'lı M. Acilius Alexander, gariptir ki Praefectus Coh. I Claudias sugambrum'dur. Pisonianus'tan hemen evvel yahut sonradır. (C.I.L. III, 2, sah. 877, M.S. 134 senesine aidiptoma).

Amca
Sizi niçin aldatalım. Hem bu neye yarar!..

Baba
Size hakikati söylemek daha iyi olacak.

Amca
Mütemadiyen aldanmak doğru değil.

Baba
Siz asıl hatâ içinde çok yaşıyamıyacaksınız.

Kör (kalkmayı deneyerek)
Bütün bu karanlıkları yırtmak istiyorum.

Baba
Nereye gitmek stiyorsunuz?

Kör
İşte şuraya...

Baba
Şaşkınlık etmeyin..

Amca
Bu akşam tuhafsiniz.

Kör
Bana asıl sizler tuhaf görünüyorsunuz.

Baba
Şaşkınlık etmeyin..

Amca
Bu akşam tuhafsiniz.

Kör
Bana asıl sizler tuhaf görünüyorsunuz.

Baba
Ne arıyorsunuz?

Kör
Nem var bilmiyorum..

Büyük kız
Büyük baba, büyük baba, ne lâzım, ne istiyorsunuz?

Kör
Yavrularım, bana küçük ellerinizi uzatınız bakayım..

Üç kız
Peki büyük baba..

Kör
Niçin üçünüz de titriyorsunuz?

Üç kız
Hiç titremiyoruz, büyük baba!

Kör
Bana öyle geliyor ki, üçünüzün de yüzleri solmuş..

Büyük kız
Vakit gecikti, yorgunuz..

Baba
Sizi yatırsak daha iyi olacak. Hem büyük baba da biraz rahat etmiş olur.

Kör
Bu akşam uyuyamıyacağım.

Amca
Doktoru bekliyeceğiz.

Kör
Beni hakikate alıştırırsanız!

Amca
Fakat, hakikat diye bir şey yok..

Kör
O halde ne var, bilmiyorum...

Amca
Size, hiçbir şey olmadığımı söylüyorum.

Kör
Zavallı kızımı bir defa görsem.

Baba
Fakat, çok iyi biliyorsunuz ki bu mümkün değildir. Onu lüzümsüz yere uyandırmak doğru olmaz.

Amca
Yarın görürsünüz.

Kör
Odasında hiçbir gürültü işitilmiyor.

Amca
Eğer gürültü işitseydin endişe edecektim.

Kör
Çoktanberi kızımı görmedim. Dün akşam ellerinden tutmuştum. Fakat kendisini göremiyorum. Şimdi nasıl hiç bilmiyorum. Yüzü ne halde? Bu birkaç hafta içinde değişmiş olmalı. Okşarken ellerimin altında yanaklarının küçük kemiklerini hissettim. İkimizin arasında engin bir karanlıktan başka bir şey yok!.. Sizinle de öyle!.. Bu vaziyette nasıl yaşarım!.. Yaşamak mı bu?.. Siz hepiniz orada açık gözlerinizle benim ölü gözlerimi görüyorsunuz, ve hiçbirinizde merhamet uyanmıyor. Nem var bilmiyorum, çünkü söylenmesi icabeden şey gizleniyor. Ve işte o düşünlüğü zaman herşey korku veriyor. Fakat niçin konuşmuyorsunuz?

— Devam edecek —

Bir Konuşma Münasebetile

Enstitü, ilk çalışma senesi sonunda bize çok güzel bir sergi hazırladı. Bu yolda ilk admlarını atan kızlarımızın, inkişafa müsaait sanatkar ellerinden çıkan eserleri göğsümüz kabara kabara seyrettik. Memleketimizin içtimai bünyesinde muhakkak yeni inkişaf yaratacak olan bu hayırlı müessesenin bize ilerde neler vâdedebileceğine de çok yakın olarak inanmış bulunuyoruz.

Serginin açılış günü Tahir Tolganın, davetliler karşısında yaptığı çok güzel bir konuşmayı sahifelerimize koymayı yerinde bulduk.

«Denizli halkının umut ve inanışlarını yalanlamıyacak bir toplantıdayız. Çünkü, tabiatın en geniş imkânlar temin eden birçok bağışlarına rağmen, hâlâ inkılâbın bulduğu gibi durmakta olduğunu, içinde yaşayarak, kanımızın, sinirimizin, nefesimizin, gönlümüzün ve kafamızın bütün ıstıraplarıyla müşahede ettiğimiz bu güzel şehirde, son yıllarda ele alman meselelerimizin, bugün, fikrimce, ilk başarılarımızın karşındayız.

İlk ders yılını, şimdi görmek üzere geldiğiniz sergisiyle bitiren bu müessese, yalnız Denizlinin değil, memleketin, yeni Türkiye'nin ana meselelerinden birini temsil etmektedir. Ve yegâne mevzuu evdir.

Ev, bir cemiyetin saadet ve huzurunun mümessilidir. Binasiyle, eşyasiyle, sofrası ve insanlarıyla evini tetkik etmek, bir cemiyetin refah seviyesi, kültür seviyesi, ahlâk seviyesi üzerinde en sarıh ölçüyü, en kat'i hükümü tesbit etmek demektir.

Bu itibarla, inkılâbın getirdiği feyizler yolculuğunda şehir işleri bakımından biraz gecikmiş olan Denizlinin işe âdeta evden başlaması hem de yapısından önce, her iki mânasiyle ana unsurundan başlaması, istikbal için hayırlıdır. Biz burada toplananlar da hayır diliyoruz.

Bu müessesenin kuruluşunda teşebbüs hisseleri olanlara teşekkürümüz ve öteki teşebbüslerinde de başarılar dileğimiz, hayır dile-

ğimiz kadar temiz, halis, dikkatli ve uyanıktır. Gene bu müesseseyi, ilk ders yıtında elemansız bırakmıyan Maarif Vekilliği ile, başta, hemen normal çalışmayı tesis eden enerjili ve başarılı müdürleri olduğu halde kıymetli meslekdaşlarımıza şükranlarımızı sunmak da borcumuzdur.

Türk cemiyeti, saadet ve huzur arıyan ve bunu topraklarında yaratmak ve devam ettirmek isteyen bir idealin sahibidir. Saadet ve huzur idealimiz, bu saadet ve huzurda daima daha iyiye ve daha güzele gitme şiarımız, ideolojimizde bir yama değil, millî şeref ve istiklâl mefhumlarımız gibi, bir esastır. İstiklâl Savaşından sonra giriştiğimiz toptan kalkınma ve kurtuluş hareketlerimizin çetin mücadeleli ve normal şartlardan üstün mahiyeti bundan ileri geliyor.

Bundan dolayı saadet ve huzurun mümessili olan ev, bizim için bir davadır. Ve bu dava, adma bir zamanlar feminizm de denmiş olan basit bir kadınlık davası değil, umumî kültürümüze, iktisat şartlarımıza bağlı ve Mustafa Kemal'in «muasır medeniyet seviyesinin üstü» diye işaret ettiği idealimizle de kılavuzlanan bir memleket, bir inkılâp davamızdır.

Kemalist ideoloji, Türk milletine, tarihî karakterine uygun bir yaşayış vermek ister. Bu yaşayış, hem sarsıntısız, hem de devamlı olmalıdır. Bundan dolayı Kemalizm, hem maziye tasfiye eden, hem de istikbali gerçeveliyen bir inkılâp olmuştur.

Bu hayatın içinde ev, bir temel, ve kadın, başlı başına bir unsur, hattâ çok cepheli bir unsurdur. Filhakika kadın meselesi, bizim için ilkönce memleket nüfusunun yarısını teşkil eden fertler ve vatandaşlar meselesidir. Fakat sonra, erkeğin alın terini sefkat, ümit, teselli ve huzur ışıklarıyla verimli ve devamlı kılan bir aile meselesidir; daha sonra, insan oğlunun en aziz ve en asıl mahsulü olan çocuğun kemiyet ve uzviyeti meselesidir; ve en

nihayet bir cemiyetin oğullarına ve kızlarına çok çetinleşmiş olan hayat mücadelelerinde -enaz, enaz- yenilmemek kudretini verebilen bir terbiye meselesidir.

İşte Kemalizm, bu mürekkep unsur üzerinde de Türk milletinin umumî yürüyüşüne muvazi ve ana prensiplerle ayarlı olarak ideolojik ifade ve müdahalesini tesbit etmiştir.

Musatfa Kemal'in metinlerinde: «Erkeklerimizin teşkil ettiği ordunun hayat membalarmı kadımlarımız işlemiştir. Memleketin esbabı mevcudiyetini hazırlayan kadımlarımız olmuş ve olmaktadır. Kimse inkâr edemez ki, bu harpte ve bundan evvelki harplerde milletin kabiliyeti hayatiyesini tutan hep kadımlarımızdır.» paragrafiyle kadının millî hayat-taki rolünün derinlik ve genişliğini takdir eden Türk inkılâbı, gene Mustafa Kemal'in ağzından onu nasıl görmek istediğini şöylece ifadelemiştir: «Kadınlık meselesinde şekil ve kıyafet ikinci derecededir. Asıl mücadele sahası, asıl muzaffer olunması icabeden saha, nur ile, irfan ile, fazileti hakikiye ile tezeyyün ve tecehhuüz etmektir.»

Atatürk'ün metinleri bu esas telâkkilerden sonra, kadının aile, çocuk ve terbiye sahalarındaki ehemmiyetini sarahatle işaret etmiştir:

1— «Kadımlarımızın vezaifi umumiyyede uhdelere düşen hisselerden başka kendileri için en ehemmiyetli, en hayırlı, en fazilet-kâr bir vazifeleri de (iyi valide) olmaktadır.»

2— «Anaların bugünkü evlâtlarına vereceği terbiye, eski devirlerdeki gibi basit değildir. Bugünün anaları için evsafı lâzimeyi hazırlayan evlât yetiştirmek, evlâtlarını bugünkü hayat için faal bir uzuv haline koymak, pek çok yüksek evsafın hâmilî olmağa mütevakkıftır. Binaenaleyh kadımlarımız, nâttâ erkeklerimizden çok münevver, daha çok feyizli, daha çok bilgili olmağa mecburdurlar; eğer hakikaten milletin anası olmak istiyorlarsa...»

İşte içinde bulunduğumuz bu müessese, bu mevzuumuzun, bu ana dileklerini tahakkuk ettirmek vazifesini taşımaktadır. Bu itibarla, buradan yetişecek çocuklarımızdan, haydi çok şeyler bekliyoruz demiyelim; fakat büyük bir şey bekliyoruz: Ev... Sadece bir yemekhane

ve yatakhane olmıyan ev... Millî karakterimize, insanlığımıza, ideolojimize yakışan ev; bize yakışan ev...

Bu toplantıdan istifade ederek şu iki nokta üzerindeki fikirlerimizi tasrih etmek de istedik:

Bu müessese, ne de olsa, biraz masraflıdır. Bu buhran devirlerinde bu masraf belki göze batar. Fakat bu masrafın ne kadar zarurî olduğunu tesbit etmek mecburiyetindeyiz.

Sonra bu müesseselerin çalışmalarından: «Kristal bardaktan su içmeyi öğretiyorlar» diye, Millet Meclisi görüşmelerine kadar intikal etmiş şikâyetler de var. Bununla da, lükse ve süse kaçıldığı iddia edilmek isteniyor.

Karşı fikirlerimiz şudur: Bu müesseseler, baraka için, çadır için değil, ev için adam yetiştirir. Ev, pahalı ve estetik bir mefhumdur. Pahalılığı da, estetik oluşu da, bizim insanlığımızdan ve göçebe olmayışımızdan ileri gelir. Türk milleti, Gazneliler, Selçuklular, Osmanlılar gibi, muhtelif tarih ve coğrafya köşelerinde, en çok medinesine, şehrine ehemmiyet veren cidden tetkike değer medeniyetler kurmuştur. Gerçi son Osmanlılar, gerek Tanzimattan önceki devirde, gerek Tanzimat sonrası taklit devrindekiler, evi, bu işaret ettiğimiz atalar gibi koruyamamışlar, ve bu yüzden, karşısında durulmağa değer ev geleneklerimizi bugün görmek mümkün değildir. Fakat tarih, bir Herat, bir Tebriz, bir Konya, ve bir Bursa, bir İstanbul evinin eşliğinden sofrasına kadar tâbi olduğu soylu ve köklü gelenekleri unutmamıştır.

Üç yüz çadır halkından bir devlet kurma efsanesine inanmadığımız gibi, muasır kültür ve muasır medeniyetin ne olduğunu da anlamış bulunmaktayız. Mazimiz ve istikbalimiz bizden, binasından sofrasına kadar insan yuvası olmak vasfını kazanmış ev istiyor. Ne atalarımıza, ne de torunlarımıza karşı utanacak mevkiye kalamayız; ve yudum yudum yaşamayı artık ihmal edemeyiz.

Bize düşen, israf ve süs ile estetiği hudutlandırmak, ve kazançlarımızı hem artırmak, hem de iyi harcamaktır. İsrâf istemediğimiz

Türkçü ve Milliyetçi Münevverler

İbrahim CENGİZ

Güzel başlıklar altında cazip mevzular, sahifeler dolduruluyor, makaleler mecmua sütunlarından taşıdığı için diğer sayılara bırakılıyor, broşür kâfi gelmeyip kitaplar tabetiriliyor. Fakat asıl gayenin başlık ve mevzularla hemen hiç ikisi yok.

Yazılarının her satırında yirmi defa (ben) diyen Türkçü muharrirler! Bırakın sizden biraz da başkaları bahsetsin.

Her sahifesinde en aşağı bir kaç münevveri iğrenç ithamlarla lekelemek isteyen milliyetçi muharrirler! Bırakın onlar kanunla pençeleşsin.

Ömrünü sözde türkçülük ve milliyetçilik için maddeler tesbit etmek ve plânlar çizmekle geçirenler! Bundan yıllarca evvel zarurî bir ihtiyaç halinde olan mefkûreci toplulukları, lüzumlu neşriyatı bugün için taklit etmek isteyen sözde ülkü sahpleri! Biraz da etrafı görmeğe alışın. Ve artık anlayın ki sizin tesbit etmek is-

ve öğretmediğimiz gibi, basitliği, iptidailiği ve çirkinliği de istemiyoruz. Çünkü estetik, hayatın zaruretlerindendir; ve çünkü insan, hayatı, ruhu ile yaşar; ve ruh, yaşama ve devam kudretini daima estetikle kazanır ve tazeler. Peygamber Muhammed'in: «İki ekmeğim olsaydı, birini satar, parasıyla bir demet karanfil alırdım» dediğini hatırlıyalım.

İnkılâbın metinlerinden şu paragrafı çok iyi anlamış bulunarak konuşmaktayız:

«Terbiye ve tedriste tatbik edilecek usul, malûmatı insan için fazla bir süs, bir vasıtai tahakküm, yahut medenî bir zevkten ziyade, maddî hayatta muvaffak olmayı temin eden

tediğiniz maddeler millî hükûmet teşekkül ettikten sonra devlet tarafından daha şuurlu şekilde yapılmıştır. Çizmek istediğiniz plânlar devletin ana prensipleri arasına girmiştir. Artık bu işleri muayyen bir zümrenin malı yapmağa kalkışmak boşuna gayret olur. Yersiz ve şuursuz heyecanlar insanları sürüklemeyi, güldürür.

Meşhur olmanın sırrını «Gök Börü mecmuası»nın sütunlarında yine kendi reklâmını yapmakta arayanlar!

Her mevzuda kalan oynatmanın üstünlük olduğunu zannedip, her biri ayrı ihtisas isteyen kırk çeşit mevzuu «Türke doğru» da toplayan ve ona uyanlar! İhtiyaç meydandadır.

İlimde Türk âlimi, ünü dünyayı tutan Türk edibi, resimde Türk ressamı, Türk dilini Türk bilgini... Saymağa ne hacet var. Her sahada umdeeri sağlaacak olan ve ilmi metodlara dayanan eser. Eser istiyoruz eser...

amelî ve kabili istimal bir cihaz haline getirmektedir.»

Ve, evimizin «maddî hayatında muvaffak olmayı temin eden amelî ve kabili istimal bilgi, oraya ölçü ve estetiği götürebilen bilgidir.

Kitap dolabından mahrum evi istemediğimiz gibi, mutfak terasiz, ve sofrasından eşliğine kadar estetiksiz evi de artık görmiyelim.

Çocuklarımızın, çocuklarımızın işlerini bu fikirlerle göreceğiz, ve bize umut veren manzaralar karşısında vazifelerimizin ne olduğunu asla unutmayacağız.

Tahir TOLGA

AYIN İÇİNDEN

Fevkalâde umumî toplantısını geçen ay yapan Garbî Anadolu Dokumacılar Küçük Sanat Birlik Kooperatifi, birliğin gelişmesi ve umumî durumu üzerinde incelemeler ve konuşmalar yapmıştır.

Bu incelemeler ve konuşmalar sonunda birlik üyeleri memleketimizin muhtelif hayır müesseselerine hatırı sayılır yardım kararları da almıştır.

Bu arada, birliğin hayırsever üyeleri, Evimize üç bin lira ayırarak, geniş bir yardımda bulunmak suretile memleketin bir kültür ve yardım unsuruna da lâzımgelen önemi vermiş bulundu.

Garbî Anadolu Kooperatifler Birliği Birlik Kooperatifine teşekkürlerimizi bildirmeyi vazife sayarız.

İNÖNÜ ŞEHRİMİZDE:

Sayın Millî Şefimiz ve Reisicumhurumuz İnönü, bu arada Denizliyi şereflendirmişlerdir. Halkevinde, memleketin kültür işleri hakkında salâhiyet sahiplerinden izahat alan Millî Şefimiz, ciddi ve çok yakın bir alâkayla, yurdun bütün dertlerini incelemiş ve direktifler vermiştir.

Adıyla şereflenen Lisemize gelerek dershaneleri gezen Şefimiz, talebelerin bilgilerini yoklamış, ders durumlarından ve yetiştirilme derecelerinden memnun kalarak tahassüslerini lûtfetmişlerdir.

Millî Şef, halkın coşkun heyecanı arasında, sonsuz sevgi tezahüratiyle geldiği şekilde şehrimizden ayrılmışlardır.

Şehrimizde 19 Mayıs Spor Bayramı:

19 Mayıs Spor ve Gençlik Bayramı, belirli günde yağın şiddetli yağmurlar sebebiyle,

geçit resminden sonra tatil edilmiş, ilk güzel havalı bir pazar günü tekrarına karar verilmişti.

23 Mayıs pazar günü, güzel bir hava içinde bu hareketler tekrar edilmiştir. Mükelleflerden sonra, kız talebenin güzel hareketleri başlamış, bunun arkasından da, Ankara'dan sonra ilk defa şehrimizde, 12 kişilik bir kızlar kümesi, müzikle, çok güzel kıyafetler içinde ritmik jimnastik hareketleri yapmışlardır.

Halkımızın yakın alâka ve hayranlığını çeken bu hareketler bu yılki Spor ve Gençlik Bayramının bir sürpriz halinde ortaya konmasına sebep olmuştur.

Şehrimizde Kral Oedipüs Temsili:

İsmet İnönü Lisesi son sınıf talebeleri bu seneki veda müsamerelerinde bize güzel bir tiyatro gecesi yaşatmışlardır. Geçen yıl, Sofokles'in, Antigone trajedisini büyük bir muvaffakiyetle temsil eden çocuklarımız, bu yıl da aynı muharririn "Kral Oedipüs" trajedisini yine aynı mükemmeliyetle sahneye koymuşlardır.

Yokluk ve imkânsızlıklar içinde, basit bir dekor ve amerikan bezinden yapılmış sade kıyafetler içinde, çocukların temin edebildikleri bu muvaffakiyet ve mükemmeliyet, onların ileri kültür hâdiselerine olan başarılı intibaklarını bize çok güzel ispat etmektedir.

Yarının sanat hayatında, bizim umutlarımızı her an güldürecek inkişafı onların yüzünde ve gözlerinde şimdiden okuyor gibiyiz. Bu yolda çalışan öğretmen ve talebelere yollarında aksamayan muvaffakiyetler dilemek isteriz.

İNANÇ

ŞEMİ TERAKKİ DEBAGAT VE TİCARET TÜRK ANONİM ŞİRKETİ - DENİZLİ

Kösele Fabrikası

Sağlam imalatı muntazam muamelesi, seri muhaberesi ile yurdun her köşesinde tanınmıştır.

Denizli İktisat Bankası

TÜRK ANONİM ŞİRKETİ

Sermaye-i: 250,000

Tesis tarihi: 1927

GARBİ ANADOLU DOKUMACILAR
KÜÇÜK SANAT KOOPERATİFLER
BİRLİK KOOPERATİFİ
MERKEZİ: Denizli

Kendisine bağlı ortak Kooperatifler tarafından kaput, astarlık bez, çarşaf vesair her çeşit pamuklu el dokumaları imal edilmektedir. Malûmat hususunda Birliğe müracaat edilmelidir.

Sigaramınızı taze almak lâzımdır. Fazla miktarda alıp saklamak zararlıdır. Çünkü bunlar fazla kaldıkça hava şartlarından müteessir olur ve içimleri değişir.

İnhisarlar Umum Müdürlüğü

T. C. ZİRAAT BANKASI

Kumbarasında en az elli lirası olanlara her sene şu ikramiyeleri verir:

4 tane 1000 lira

4 tane 1000 lira

4 » 500 »

4 » 250 »

4 » 100 »

100 » 50 »

120 » 40 »

100 » 20 »

Keşideler: 11 Mart, 11 Haziran, 11 Eylül, 11 B. Kânun tarihlerinde yapılır.

Hesapları senede 50 liradan aşağı düşmeyenlerin ikramiyeleri %20 fazlalaşır.

DERGİ ÇIKARAN HALKEVLERİ

Derginin adı	Çıkaran Halkevi	Derginin adı	Çıkaran Halkevi
Başpınar	Gaziantep	Karaelmas	Zonguldak
Çorumlu	Çorum	Kaynak	Balıkesir
Doğuş	Kars	Konya	Konya
Erciyeş	Kayseri	Ondokuz Mayıs	Samsun
Fikirler	İzmir	Taşpınar	Afyon
Gediz	Manisa	Türk Akdeniz	Antalya
Görüşler	Adana	Ün	İsparta
Halkevi	Eskişehir	Uludağ	Bursa
İnanç	Denizli	Yenitürk	Eminönü
İnan	Trabzon	Halk Bilgisi Haberleri	Eminönü
Karacadağ	Diyarbakır		

HALKEVİ REİSLÜĞÜNE

Şekremim-

İstanbul

TÜRK TARİH KURUMU

Kurum Adı: TÜRK TARİH KURUMU
Sicil No: 255.7.2/24/807892
DERGİLER İNANÇ : DENİZLİ HALKEVİ DERGİSİ 70-77 (1942-
1943) Markası: MARKASIZ Bulunduğu Yer: Konusu: TÜRKÇE

